

EXPUNERE DE MOTIVE

În ultimii ani strategia în domeniul asistenței sociale s-a concentrat pe implementarea unor programe astfel încât să protejeze, pe cât posibil grupurile cele mai sărace și vulnerabile. Un procent substanțial al populației (probabil de aproximativ 10%) trăiește nu în sărăcie pur și simplu, ci într-o situație de sărăcie extremă. De altfel, marea masă a populației se confruntă cu diferite nivele de sărăcie. Drept urmare s-au accentuat procesele de dezagregare socială cum ar fi: dezagregarea familiei, alcoolism, abandonul familiei, abandonul copiilor, creșterea fenomenului de exploatare criminală. Din 1989, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale a promovat o serie de programe materializate prin transferuri financiare care ajută populația la modul general:

- majorarea cuantumului alocației de stat pentru copii;
- instituirea alocației suplimentare pentru familiile cu copii;
- majorarea alocației acordate familiilor substitutive;
- extinderea programelor privind alimentația prin cantinele de ajutor social;
- introducerea sistemului de aprovizionare cu produse agro-alimentare la domiciliu pentru persoanele vârstnice dependente.

Totodată, s-a creat cadrul legal pentru susținerea prin subvenții acordate de la bugetul de stat sau bugetele locale a unor programe de servicii sociale înființate de asociații și fundații.

Aceste măsuri pot compensa doar parțial pierderea în venituri pe care populația o suportă datorită crizei economice, cu precădere în urma restructurării sau lichidării unor întreprinderi. În condițiile unei politici bugetare austere se limitează drastic posibilitatea de acordare a unor compensații sau a altor forme de sprijin.

Există o largă varietate de grupuri sociale în nevoie urgentă de asistență socială. Asistența socială nu poate fi măsurată doar prin nevoia de resurse financiare, ci și din nevoia de servicii sociale care, într-o societate modernă, sunt vitale pentru a răspunde cerințelor tot mai variate ale persoanelor în dificultate. Situația de dificultate socială este generată de o multitudine de alte situații personale. Specialiștii în domeniu au propus o schemă structurală menită să clarifice contururile generale ale nevoii de asistență socială, măsurile specifice orientându-se spre:

- situații de sărăcie severă;
- situații personale de dificultate absolută (copii abandonați, copiii străzii, persoane vârstnice dependente, persoane cu handicap, ș.a.);
- situații de lipsuri extreme (lipsa cadrului de viață elementar);
- nevoi de resocializare și reintegrare sau recuperare (persoane cu dizabilități);

- persoane dependente, delicvenți juvenili, consumatori alcool și droguri, ș.a.);
- capacități limitate sau distorsionate de viață socială normală și responsabilă (familii dezorganizate, atitudini de abandon a controlului propriei vieți, ș.a.).

Ministerul Muncii și Solidarității Sociale a lansat un program de elaborare a strategiei privind reforma sistemului de asistență socială. Programul se desfășoară în cadrul Proiectului „Forța de Muncă și Protecție Socială” – subcomponenta asistență socială, sprijinit financiar de Banca Mondială. Obiectivul sintetic al acestui program îl reprezintă promovarea Legii privind sistemul național de asistență socială, act normativ care, pe de o parte formulează conceptele și principiile generale ale asistenței sociale în țara noastră, iar pe de altă parte cadrul organizațional general în care întregul sistem urmează să se instituie.

Din cercetările, studiile și evaluările elaborate de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, precum și de echipa tehnică din cadrul proiectului mai sus menționat, rezultă următoarele:

- **sistemul actual este reglementat de mai multe legi**, fiecare lege modificând, într-un fel sau altul, modul de aplicare a celorlalte legi, generând confuzii. Totodată, sistemul de asistență socială a fost orientat în direcții specifice și de legi care nu au ca temă directă asistența socială (Legea administrației publice locale și legile anuale ale bugetului).
- **diferitele reglementări legislative sunt promovate de către organisme distincte**, fără nici o coordonare din partea unei instituții care să aibă o responsabilitate globală. Alte acte normative au fost elaborate drept răspuns la o problemă critică. Acest mod de legiferare este de natură să creeze incoerențe, situații confuze și, uneori, conflictuale. Totodată, nu se pot realiza condițiile unei preevaluări a sustenabilității măsurilor promovate și nici a efectelor asupra întregului sistem.
- **existența unui număr mare de instituții cu atribuții în domeniul asistenței sociale** duce la îngreunarea realizării unei strategii globale, precum și la dispersia resurselor financiare alocate acestui sector.

La nivelul structurilor actuale care administrează și gestionează sistemul, se constată:

- Primirea publicului nu este personalizată, sectorizată și nu se înscrie într-o relație continuă între lucrător și beneficiar;
- Instrumentarea dosarului prin intervenția mai multor instituții determină duble evidențe, complicații pentru familie, costuri de gestiune ridicate;
- Practici diferite de codificare a dosarelor și ambiguitatea controlului asupra acestora conduc la creșterea cazurilor de fraudă;

- Costuri de gestiune mari datorate multiplelor structuri administrative și modalităților proprii de plată;
- Evidență statistică imposibil de realizat deoarece sistemul informațional este segmentat, neexistând posibilitatea de a grupa ansamblul de date referitoare la beneficiari în vederea definirii nevoilor și elaborării politicilor sociale;
- Dezvoltarea insuficientă a programelor adecvate de ajutorare financiară și de acordare de servicii sociale în funcție de nevoile reale;
- Modalitățile de gestiune a drepturilor de către mai multe instituții, necunoașterea de către beneficiari a drepturilor de asistență socială și existența, la nivel de teritoriu, a unui personal specializat insuficient determină apariția unui număr mare de contestații, precum și un climat de neîncredere a populației față de administrația centrală și locală.

Măsurile de asistență socială actuală, în prezent, au redus situațiile de dificultate, dar nu au asigurat resursele și mijloacele de dezvoltare a capacităților necesare depășirii acestor situații. Soluția perfecționării sistemului de asistență socială, în momentul actual se plasează la nivel național. Dincolo de resursele locale care ar putea fi mai bine utilizate, dificultățile majore rezidă din problemele globale ale sistemului.

Unul din obiectivele majore ale reformei promovate în domeniul asistenței sociale, materializat în proiectul Legii privind sistemul național de asistență socială, este realizarea unui cadru unic, responsabil cu organizarea și coordonarea sistemului de asistență socială, în domeniul protecției familiei, copilului, persoanelor singure, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap și oricărei alte persoane aflate în nevoie.

Proiectul de Lege privind sistemul național de asistență socială urmărește, în principal:

- definirea principiilor aflate la baza acordării măsurilor de asistență socială (respectarea demnității umane, universalitatea drepturilor, solidaritatea socială, subsidiaritatea și parteneriatul);
- reglementarea acordării drepturilor de asistență socială, precum și a tipurilor de prestații și servicii sociale;
- definirea rolului Ministerului Muncii și Solidarității Sociale drept autoritate guvernamentală responsabilă cu administrarea sistemului național de asistență socială și elaborarea politicilor în domeniu;
- reglementarea cadrului organizațional al sistemului, la nivel național, privind procesul legislativ, buget, structură organizatorică și de coordonare;
- crearea unui sistem unitar de prestații sociale orientat spre categoriile defavorizate, având drept scop totodată, instituirea unor măsuri active destinate persoanelor aflate în situație de nevoie acută, pentru evitarea marginalizării sau excluderii sociale;
- creșterea gradului de implicare a consiliilor locale în scopul identificării problemelor sociale reale din teritoriu, elaborării unor strategii viabile de

dezvoltare socială și acordării prestațiilor și serviciilor sociale reglementate de lege;

- definirea importanței parteneriatelor cu reprezentanții societății civile pentru dezvoltarea programelor de asistență socială;
- definirea categoriilor de personal care activează în domeniul asistenței sociale;
- stabilirea surselor de finanțare necesare funcționării sistemului național de asistență socială, astfel încât măsurile promovate să prevină sau să limiteze situațiile de risc social; bugetul alocat anual pentru asistență socială reflectă efortul statului de a aduce o contribuție activă la prevenirea și combaterea marginalizării și excluderii sociale.

Proiectul de Lege va permite actelor normative din domeniu, inițiate într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat, să prevadă reglementări specifice, în strictă concordanță cu situațiile de risc social aflate într-un proces continuu de evoluție. Ca urmare, o serie de articole ale prezentului proiect de lege au un conținut cu caracter general pentru a nu limita sau obstrucționa pe viitor procesul legislativ privitor la măsuri de asistență socială punctuale.

Reglementările propuse de proiectul de Lege se bazează pe caracterul umanitar al asistenței sociale, precum și pe principiile de solidaritate socială și de respectare a demnității umane. Totodată, sistemul actual de asistență socială fiind noncontributiv, măsurile de asistență socială nu pot fi reale și eficiente, în lipsa fondurilor necesare, fonduri ce pot fi completate ca urmare a prevederilor legii.

Proiectul de Lege promovează consolidarea coeziunii sociale, prin stimularea solidarității în cadrul comunității, față de cele mai vulnerabile categorii de persoane, potrivit Recomandării Consiliului 92 / 441 / CEE din 24 iunie 1992 privind criteriile comune referitoare la resurse și prestații suficiente în sistemele de protecție socială.

Obiectivele propuse prin proiectul de Lege orientează politica socială către armonizarea cu obiectivele fundamentale ale Uniunii Europene, prevăzute în Recomandarea Consiliului 92 / 442 / CEE din 27 iulie 1992 privind convergența obiectivelor și politicilor de protecție socială, în sensul că, persoanele excluse, care nu s-au putut integra sau reintegra pe piața muncii și care sunt lipsite de mijloace de subzistență, trebuie să poată beneficia de prestații și resurse suficiente, adaptate la situația lor personală.

Față de cele prezentate mai sus, a fost întocmit proiectul de lege alăturat, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare, cu procedura de urgență prevăzută de art.74 alin.(3) din Constituția României.

